

Hässelby-Vällingby stadsdelsnämnd i Stockholms kommun kritiseras för flera brister i ett ärende där nämnden under lång tid låtit en flicka bo i ett annat hem än det egna

Beslutet i korthet: I juni 2021 inledde socialtjänsten en utredning om barnet AA, född 2006. Kort därefter kom vårdnadshavarna och BB överens om att AA skulle bo hemma hos BB över sommaren. BB och AA kände varandra eftersom AA var vän med BB:s barn.

JO är inledningsvis kritisk mot att nämnden verkar ha haft uppfattningen att överenskommelsen om att AA skulle bo hos BB var en s.k. privatplacering. JO påpekar att en sådan placering förutsätter att barnet inte har ett vårdbehov, vilket AA emellertid hade. Det fanns därför inte förutsättningar för en sådan placering. JO anser att nämnden skyndsamt borde ha genomfört en familjehemsutredning och, utifrån vad utredningen visade, ha fattat beslut om var AA skulle vara placerad. I avvaktan på att den utredningen blev klar borde nämnden ha fattat ett tillfälligt beslut om placering hos BB.

AA kom att bo kvar hos BB även efter sommaren. BB efterfrågade vid flera tillfällen nämndens planering av AA:s boendesituation och AA ville inte flytta hem. JO anser att det ganska snart måste ha stått klart för nämnden att AA inte skulle komma att bo hos BB endast för en kortare tid. Nämnden inledde trots det inte någon utredning om hemförhållandena hos BB utan överlät frågan om hur AA:s boendesituation skulle lösas på BB. och vårdnadshavarna. JO är kritisk till nämndens hantering av ärendet och att AA kom att vistas hos BB under en förhållandevis lång tid utan att hemmets lämplighet utreddes.

I januari 2022 beviljades AA en jourhemsplacering hos BB. Placeringsbeslutet fattades trots att BB ännu inte var godkänd som jourhem. JO är kritisk mot detta och påpekar att det inte var fråga om en sådan akut situation som aktualiserar placering i ett jourhem.

Avslutningsvis är JO kritisk till hur nämnden hanterade frågan om ersättning till BB.

Anmälan

I en anmälan till JO klagade BB på socialtjänsten inom Hässelby-Vällingby stadsdelsnämnd i Stockholms kommun och uppgav i huvudsak följande: Hennes barn är vän med en flicka, AA, som under flera år ofta har vistats i hennes hem.

Hon är även ytligt bekant med AA:s föräldrar, men hon är inte släkt med dem. AA har haft kontakt med socialtjänsten i flera år och hade under den tid som anmälan avser ett omfattande vårdbehov. Den 23 juni 2021 hölls ett s.k. SIP-möte om AA, och efter det ville AA inte återvända hem. BB kontaktade AA:s mamma, som godkände att AA stannade kvar hos henne över helgen, vilket också socialtjänsten var införstådd med. När helgen var slut ville AA inte åka hem, och i kontakt med socialtjänsten bestämdes att AA skulle stanna kvar hos BB över sommaren. Hon uppmanades att kontakta socialjouren akut om föräldrarna krävde att AA skulle flytta hem. När hösten kom ville AA inte återvända hem. BB informerade socialtjänsten om detta och ifrågasatte vad socialtjänsten hade för planering för AA. Enligt socialtjänsten var placeringen en frivillig överenskommelse mellan BB och föräldrarna och hon ombads att komma överens med dem om ersättning. Den 18 november 2021 inledde socialtjänsten en medgivandeutredning och i januari 2022 fick hon besked om att hon skulle godkännas som jourhem åt AA, som då hade bott hos henne stadigvarande i sju månader. Socialtjänsten har inte upprättat något avtal med BB och har inte haft någon plan eller överenskommelse med henne om ersättning. Det dröjde till februari 2022 innan hon fick någon omkostnadsersättning från socialtjänsten.

Utredning

Inledningsvis tog JO del av vissa handlingar från socialtjänsten. Därefter begärde JO att Hässelby-Vällingby stadsdelsnämnd i Stockholms kommun skulle yttra sig över anmälan och vissa angivna frågor.

Nämnden uppgav i ett remissvar bl.a. följande:

1. Överväganden som gjordes i samband med att AA flyttade hem till BB i juni 2021 och hur AA:s situation följdes upp.

I juni 2021 informerades socialtjänsten om att AA tillfälligt skulle bo hos BB under sommaren då AA inte ville vistas hemma med anledning av att hen upplevde sig utsatt av en av sina föräldrar. Skyddsbedömning gjordes samma dag som socialtjänsten fick informationen. Bedömningen var att AA bodde tillfälligt hos en trygg vuxen (BB) med vårdnadshavarnas godkännande och att det fanns en pågående BUP-kontakt. Socialsekreterare hade samtal med AA (2021-06-28) där hen uppgav att hen mådde bra av att bo med BB. Socialsekreterare hade också samtal med de båda föräldrarna (2021-06-28 med förälder 1 och 2021-06-30 med förälder 2) där de båda uppgav att planeringen med boende hos BB över sommaren kändes bra. Socialsekreterare hade även samtal med AA (2021-06-28) där det framkom att AA var välkommen i BB:s hem och att hon uppfattade att AA mådde mycket bättre av att bo hos henne.

2. Hur nämnden har försäkrat sig om att AA:s behov blev tillgodosedda under den tid som AA vistades hos BB.

Socialtjänsten har gjort regelbundna uppföljningar med AA under tiden hen vistades hos BB. Uppföljningarna har skett genom samtal med B, samtal med AA:s föräldrar (företrädelsevis med förälder 1) och med BB samt genom hembesök hos BB. Uppföljningssamtal har genomförts

2021-08-09,

2021-08-12,
 2021-10-27,
 2021-12-01,
 2022-01-14 och
 2022-05-12 (hembesök).

Socialtjänsten har hållit i kontakten mellan AA:s vårdnadshavare och BB då det uppstått frågor om ersättning och inköp av möbler med mera. Parallellt med att AA vistades hos BB hade AA och hans vårdnadshavare regelbunden kontakt med familjebehandlare via insats från socialtjänsten, vilket i sig medförde att socialtjänsten hade insyn i AA:s situation.

3. Skälet till att det dröjde fram till januari 2022 innan en familjehemsutredning inleddes.

Ärendet aktualiserades på familjevården under hösten 2021 utifrån en remiss från ungdomsenheten med förfrågan att utreda BB för medgivande att ta emot en minderårig, AA, i sitt hem. Informationen som familjevården fick ta del av handlade om att föräldrar och BB hade en överenskommelse gällande ansvar och ekonomi. Efter familjevårdens hembesök hos BB framkom det att AA:s föräldrar bidrog med en lägre summa pengar än vad SKR rekommenderar i omkostnad för en person i AA:s ålder. I samband med utredningens slutförande väcktes då frågan om BB kunde godkännas som enskilt hem (jourhem) istället för privatplacering då det fanns önskemål från BB om det. Ansvarig utredare på ungdomsenheten informerade föräldrarna om förändringen i placeringsformen och föräldrarna samtyckte till placering i enskilt hem hos BB. Vid årsskiftet 2021-2022 väcktes frågan från ungdomsenheten om BB kunde utredas som familjehem istället och ny utredning inleddes på familjevården utifrån detta. Så snart utredningen om familjehem sammanstälts och slutförts godkändes BB som familjehem åt AA.

4. Hantering av avtal och ersättning till BB.

I samband med att familjehemssekreterare etablerade kontakt med BB för att utreda henne för medgivande framkom att BB fick en lägre summa av AA:s föräldrar än vad SKR rekommenderar för ett barn i AA:s ålder. Lösningen blev då att undersöka om BB kunde utredas och godkännas som enskilt hem/jourhem för AA. I samband med att BB godkändes som enskilt hem (jourhem) för AA fick hon erhålla omkostnadsersättning enligt SKR:s riktlinjer. AA har inte under tiden som enskilt hem kunnat erhålla arvode utifrån bestämmelsen inom Stockholms stad. I dagsläget saknas avtal för enskilt hem och det avtal som finns att tillgå är avsedda för familjehem/stadigvarande vård. Så snart beslut om godkännande av BB som familjehem och stadigvarande placering av AA hos henne fattades erhöll BB såväl arvode som omkostnad enligt SKR:s riktlinjer. Beslut om att utbetala visst retroaktivt arvode till BB, mot bakgrund av den alltför långa handläggningstiden totalt sett, har också fattats.

BB kommenterade remissvaret.

Bedömning

Inriktningen på min granskning

I sin anmälan har BB riktat flera klagomål mot Hässelby-Vällingby stadsdelsnämnd i Stockholms kommun. Klagomålen rör hur nämnden har hanterat AA:s ärende från det att AA flyttade hem till henne i juni 2021 till dess att nämnden ett år senare beslutade att placera AA hos BB efter att hon godkänts som familjehem.

Jag har valt att avgränsa min utredning till vad överenskommelsen mellan BB och vårdnadshavarna innebar, nämndens skyldighet att utreda förhållandena i BB:s hem och nämndens ansvar för AA under den tid som hon bodde hos BB. Min granskning omfattar även nämndens användning av begreppet jourhem och hantering av frågan om ersättning till BB.

Det finns anledning för mig att inledningsvis redogöra kortfattat för vad som gäller när barn och unga tas emot i ett annat hem än det egna.

Rättsliga utgångspunkter

Kommunen har det yttersta ansvaret för att de som vistas i kommunen får det stöd och den hjälp som de behöver (2 kap. 1 § socialtjänstlagen [2001:453], SoL). Socialnämnden ska verka för att barn och unga växer upp under trygga och goda förhållanden. Nämnden ska i nära samarbete med hemmen sörja för att barn och ungdomar som riskerar att utvecklas ogynnsamt får det skydd och stöd som de behöver och, om den unges bästa motiverar det, vård och fostran utanför det egna hemmet. (5 kap. 1 § SoL.)

Socialnämnden ska utan dröjsmål inleda utredning av vad som genom ansökan, anmälan, eller på något annat sätt har kommit till nämndens kännedom och som kan föranleda någon åtgärd av nämnden (11 kap. 1 § SoL).

Nämnden har ett långtgående utredningsansvar när det gäller barn som kan vara i behov av skydd och stöd, och sådana utredningar bör ha högsta prioritet inom socialtjänsten. Syftet med utredningen är att nämnden ska klarlägga barnets situation och behov samt föreslå insatser för att tillgodose behoven. (Se prop. 1996/97:124 s. 110 och prop. 2012/13:10 s. 55 och 64.) När det gäller barnets boende ska socialnämnden utreda vilken boendeform som passar bäst för att tillgodose barnets behov (se JO:s beslut den 23 juni 2021, dnr 2965-2019).

Ett barn kan under vissa förutsättningar placeras utanför det egna hemmet, t.ex. i ett familjehem, efter ett beslut av socialnämnden. Det är enligt 6 kap. 1 § SoL socialnämnden som då ansvarar för att barnet får god vård. En sådan placering kräver samtycke från vårdnadshavarna. Om barnet är över 15 år krävs även att barnet samtycker till placeringen (11 kap. 10 § SoL).

När ett barn placeras ska det i första hand övervägas om barnet kan tas emot av någon nära anhörig eller annan närstående. Vad som är bäst för barnet ska dock alltid beaktas. (6 kap. 5 § SoL.)

Ett barn får inte utan socialnämndens medgivande eller beslut om vård tas emot för stadigvarande vård och fostran i ett enskilt hem som inte tillhör föräldrarna eller någon annan som har vårdnaden om honom eller henne. Socialnämnden får inte lämna medgivande eller fatta beslut om vård utan att förhållandena i det enskilda hemmet och förutsättningarna för vård i hemmet är utredda. (6 kap. 6 § första och andra stycket SoL.)

Ordet medgivande avser fall av s.k. privatplaceringar, medan beslut om vård gäller för de situationer då familjehemsplacering ska ske efter socialnämndens beslut om vård. Med medgivande avses således endast sådana fall då inte annan medverkan av nämnden behövs i samband med placeringen än att nämnden ska försäkra sig om att förhållandena i det hem där placeringen ska ske är tillfredsställande. Övriga fall benämns ”beslut om vård”. (Se Lundgren och Sunesson, Nya sociallagarna [10 januari 2023, Version 36, JUNO], kommentaren till 6 kap. 6 § SoL.) Om det under en medgivandeutredning framkommer att barnet har behov av vård i form av en familjehemsplacering saknas alltså förutsättningar för en privatplacering (se prop. 2012/13:10 s. 86 och JO 2021/22 s. 523).

I vissa fall kan en socialnämnd akut behöva placera ett barn utanför det egna hemmet för en kortare period. Barnet kan då placeras tillfälligt i en familj. Ett enskilt hem som vid upprepade tillfällen tar emot barn för tillfällig vård och fostran kallas jourhem (6 kap. 6 § tredje stycket SoL). Jourhem ska vara utredda och godkända hem som står redo att ta emot barn i avvaktan på att barnet ska kunna flytta tillbaka till vårdnadshavarna eller i väntan på en mer varaktig lösning (se prop. 2006/07:129 s. 60 f.).

Socialnämnden kan även akut placera ett barn för en kortare tid hos en anhörig eller närstående. Barnet placeras i sådana fall med stöd av 4 kap. 1 § SoL. Enskilda hem i barnets nätverk som tar emot ett och samma barn för en eller flera kortare perioder omfattas inte av bestämmelserna om jourhem. Socialnämnden ansvarar även för att tillfälliga hem är lämpliga för det enskilda barnet att vistas i (se prop. 2006/07:129 s. 61).

I de fall ett barn vistas i ett annat hem än det egna utan att barnet får stadigvarande vård och fostran i det nya hemmet krävs det som regel inte ett medgivande från nämnden. Det är exempelvis inte nödvändigt med ett medgivande när det gäller ungdomar i det övre åldersskiktet som lämnar föräldrahemmet för att bo hos andra, t.ex. vid studier på annan ort, eftersom det i de fallen ofta inte är fråga om att barnen får stadigvarande vård och fostran i det nya hemmet (se prop. 1979/80:1 s. 538).

Socialnämnden ansvarar för att den som genom nämndens försorg har tagits emot i ett annat hem än det egna får god vård. I nämndens förpliktelse ingår även ett kostnadsansvar (se RÅ 1988 ref. 80 I och II samt HFD 2013 ref. 17). Även vid tillfälliga placeringar ansvarar alltså nämnden för att lösa frågan om ersättning genom att träffa avtal med dem som nämnden placerat barnet hos. Om vårdnadshavarna har tagit initiativ till en tillfällig s.k. privatplacering ansvarar emellertid nämnden inte för ersättningen.

Överenskommelsen var inte en s.k. privatplacering

Av de handlingar som jag har tagit del av framgår att AA, född 2006, bodde tillsammans med sin mamma och pappa som var gemensamma vårdnadshavare för henne. Det framkom vid ett möte den 23 juni 2021, som socialtjänsten

medverkade i, att det fanns en stor oro för AA:s mående. Efter att AA uppgett att hon inte längre klarade av att bo hemma bestämdes att hon tills vidare skulle bo hemma hos BB. Nämnden inledde en utredning enligt 11 kap. 1 § SoL med anledning av uppgifterna. Vårdnadshavarna bekräftade därefter i samtal med socialtjänsten att de godkände att AA bodde tillfälligt hos BB. Även BB uppgav till socialtjänsten att hon kommit överens med vårdnadshavarna om detta. Enligt en journalanteckning informerade socialtjänsten AA om att hon skulle bo ”tillfälligt inom nätverket genom familjens planering, tills vidare”, och att hon inte var placerad av socialtjänsten.

Nämnden har inte preciserat hur den såg på överenskommelsen mellan BB och vårdnadshavarna. Som framgår ovan informerade en handläggare AA om att hon skulle bo tillfälligt hos BB genom familjens egen planering och att AA inte var placerad av socialtjänsten. I remissvaret har det uttryckts att AA bodde tillfälligt hos BB med vårdnadshavarnas godkännande. Nämnden har också använt begreppet privatplacering i samband med att den redogjorde för att BB vid årsskiftet 2022/23 skulle godkännas som jourhem. Det verkar därför som att nämnden är av uppfattningen att det var fråga om en s.k. privatplacering.

När en socialnämnd får kännedom om att ett barn har flyttat till ett annat hem än det egna har nämnden ett ansvar för att klargöra i vilket syfte barnet har flyttat och om det behövs ett medgivande från nämnden (se JO 2022/23 s. 384). I det här fallet var det känt att AA hade ett vårdbehov, och det fanns en oro över hennes mående. AA hade dessutom själv uttryckt att hon inte klarade av att bo hemma längre. Eftersom AA hade ett vårdbehov var omständigheterna enligt min mening sådana att det inte fanns förutsättningar för en privatplacering. Nämnden borde i stället skyndsamt ha genomfört en familjehemsutredning och därefter, utifrån vad utredningen visade, ha fattat beslut om var AA skulle vara placerad. Nämnden förtjänar kritik för sin bristfälliga handläggning i det avseendet. Med hänsyn till vad som var känt om AA:s vårdbehov borde nämnden i avvaktan på att utredningen blev klar ha fattat ett beslut om en tillfällig placering hos BB. Om nämnden hade fattat ett sådant beslut skulle BB haft rätt till ersättning från nämnden. Jag kommer att återkomma till ersättningsfrågan nedan.

Nämnden ska utreda det hem där ett barn placeras

Efter att AA flyttat hem till BB i juni 2021 verkar socialtjänsten inte ha haft någon kontakt med vare sig AA, BB eller vårdnadshavarna förrän den 9 augusti 2021 när BB i ett telefonsamtal med en handläggare efterfrågade en planering av AA:s boende. Av journalanteckningarna i ärendet framgår att BB i samband med ett möte med socialtjänsten den 12 augusti återigen påtalade behovet av en långsiktig planering för AA.

Socialtjänsten informerade därefter AA:s mamma om att BB hade uttryckt att hon vill ha en mer långsiktig planering för AA och mamman uppgav att vårdnadshavarna skulle prata vidare om den saken hemma. Den 27 augusti 2021

påtalade en handläggare i samband med ett möte med vårdnadshavarna att de själva behövde planera för hur de skulle ordna så att AA skulle kunna flytta hem igen.

Den 30 augusti 2021 informerade BB socialtjänsten om att hon behövde få mer ersättning från vårdnadshavarna om AA skulle bo hos henne under en längre period. Två dagar senare kontaktade handläggaren AA:s mamma som uppgav att hon och BB kommit överens om en summa och gjort upp om ekonomin. Den 24 september 2021 sa AA till handläggaren att hon inte kommer att flytta hem så länge pappan bodde kvar och att hon ville bo hos BB stadigvarande. Handläggaren informerade mamman om detta och att BB skulle behöva utredas som "enskilt hem" om det fanns planer på att AA skulle bo där mer långvarigt.

Den 7 oktober skickade socialtjänsten ett sms till AA:s mamma om att vårdnadshavarna behövde berätta för socialtjänsten hur de tänkte framåt om AA:s boende. Mamman uppgav därefter i ett telefonsamtal att de kunde överväga om AA skulle få bo mer stadigvarande hos BB. Den 27 oktober 2021 informerade socialtjänsten BB om att en s.k. medgivandeutredning skulle inledas.

I ett samtal med socialtjänsten den 1 december 2021 påtalade BB att det var påfrestande för familjen och för AA att det inte fanns någon långsiktig planering för AA:s boende. Samma dag informerade handläggaren en enhetschef och familjevården om att BB ville ha en långsiktig planering och att det annars skulle vara svårt för henne att fortsätta att ställa upp med boende och omsorg för AA. Av en journalanteckning framgår att socialtjänsten den 15 december bedömde att AA behövde placeras hos BB.

När det gäller barn eller unga som tillfälligt bor hos en anhörig eller närstående finns det inte någon tidsgräns för när boendet övergår till att vara stadigvarande. JO har i ett tidigare beslut uttalat att tidsperspektivet är avgörande för hur nämnden ska agera när ett barn genom nämndens försorg har placerats tillfälligt. I de fallen förutsätts att placeringen är just tillfällig och att den pågår under en begränsad tid, t.ex. i avvaktan på att barnet eller den unge kan flytta hem eller i väntan på en mer varaktig lösning. Det är viktigt inte minst för att barnets tillvaro ska vara förutsebar och för att barnet ska veta vad som ska hända. I beslutet kritiserades en nämnd för att ett barn hade varit tillfälligt placerad under en period om mer än sju månader och för att nämnden inte så snart den insåg att placeringen skulle bli annat än tillfällig inledde en utredning om hemmets lämplighet. (Se JO:s beslut den 12 maj 2021, dnr 2232-2019.)

I det nu aktuella fallet hade nämnden inte fattat något beslut om att placera AA tillfälligt hos BB. Nämnden hade emellertid ansvar för att utreda hemmets lämplighet så snart den insåg att AA:s vistelse skulle bli annat än tillfällig. Därtill är det, som jag redan varit inne på, inte meningen att en socialnämnd ska avvakta med att utreda frågan om nämndens medgivande till dess att vistelsen enligt nämndens uppfattning blivit mer stadigvarande (se JO 2022/23 s. 384).

Som framgår av redovisningen ovan efterfrågade BB vid flera tillfällen en långsiktig planering av AA:s vistelse hos henne. Det gjorde hon första gången redan den 9 augusti 2021, och AA hade vid den tidpunkten en bestämd uppfattning om att hon inte ville flytta hem. Med tanke på omständigheterna måste det ganska snart ha stått klart för nämnden att AA inte skulle komma att vistas hos BB under endast en kortare tid. Trots det inledde inte nämnden någon utredning för att klarlägga hemförhållandena hos BB och förutsättningarna för att AA skulle bo där stadigvarande. Det dröjde i stället till slutet av oktober innan frågan om en utredning av BB:s hemförhållanden och frågan om nämndens medgivande väcktes. Det framgår emellertid inte vare sig av remissvaret eller av de handlingar som jag har tagit del av när en sådan utredning inleddes. I remissvaret har nämnden däremot angett att en utredning om BB som jourhem inleddes den 29 december 2021. Av den utredningen framgår att en medgivandeutredning hade genomförts. Oavsett hur det förhåller sig med detta kan jag konstatera att AA kom att vistas hos BB under en förhållandevis lång tid utan att hemmets lämplighet hade utretts.

Det är inte acceptabelt att nämnden avvaktar med att utreda ett hems lämplighet trots att det sedan länge stått klart för den att barnets vistelse kommer att bli annat än kortvarig. Nämnden förtjänar kritik för att det tog så lång tid att inleda en utredning om hemmets lämplighet och för att den inte dokumenterade beslutet om att inleda en medgivandeutredning.

Nämndens ansvar för AA under tiden som hon bodde hos BB

Nämnden har det yttersta ansvaret för att enskilda får det stöd och den hjälp de behöver.

I sitt remissvar har nämnden redovisat att den regelbundet följde upp AA under tiden som hon vistades hos BB. Jag ifrågasätter inte att nämnden därigenom har haft viss insyn i AA:s situation. Nämnden har dock inte närmare utvecklat hur den såg på sitt eget ansvar för AA och hur den genom sina kontakter med AA försäkrade sig om att hennes behov blev tillgodosedda under den tid som hon vistades hos BB. Utifrån vad som framkommit verkar det som om nämnden inte har tagit några egna initiativ för att lösa frågan om AA:s boende. Nämnden har i stället överlätit till BB och vårdnadshavarna att själva lösa situationen. Det framgår exempelvis genom att vårdnadshavarna ombetts att redovisa hur de tänkte framåt och kring planeringen. Nämnden fattade även beslut om att utreda en jourhemsplacering först efter att BB vid flera tillfällen efterfrågat en långsiktig planering. Det har varit nämndens ansvar att se till att AA fick det stöd och den hjälp som hon behövde. Nämnden har brustit i sitt ansvar för AA enligt 2 kap. 1 § och 5 kap. 1 § SoL och förtjänar kritik för detta.

BB:s hem var inte ett jourhem

Den 29 december 2021 beslutade nämnden att utreda BB som jourhem. Den 17 januari 2022 inledde nämnden en utredning enligt 11 kap. 1 § SoL för att bevilja AA en jourhemsplacering i avvaktan på en placering i ett familjehem.

Utredningen avslutades den 24 februari 2022. AA hade dock redan den 17 januari beviljats en placering i jourhem hos BB. I beslutet den 9 mars 2022 godkände nämnden BB som jourhem och samma dag beslutade nämnden att bevilja AA bistånd enligt 4 kap. 1 § SoL till vård med placering i nätverket BB.

Som jag tidigare har redovisat är ett jourhem ett enskilt hem som står redo för att ta emot barn i avvaktan på att barnet ska kunna flytta tillbaka till vårdnads-havarna eller i väntan på en mer varaktig lösning. Enligt vad som framkommit var det i det här fallet fråga om att BB i ett enstaka fall tog emot ett barn i sitt hem, och nämnden hade när beslutet fattades inte utrett hemmets lämplighet. Det ligger även i sakens natur att ett beslut om placering i jourhem avser en akut situation och att hemmet därför måste vara utrett i förväg (se SOU 2014:3 s. 192). AA hade bott hos BB i ungefär ett halvår när beslutet om jourhems-placering fattades, och förhållandena kring hennes boendesituation hade inte ändrats. Sammantaget finns det inget som talar för att det var fråga om en sådan situation som aktualiserar en placering i ett jourhem.

Nämnden har därtill beslutat att placera AA hos BB innan BB var godkänd som jourhem. I det här sammanhanget har jag även uppmärksammat att nämnden beviljade AA bistånd enligt 4 kap. 1 § SoL för placering i nätverket BB samma dag som den godkände BB som jourhem. Det framgår inte av utredningen varför nämnden i det skedet ändrade placeringsform. Nämnden förtjänar kritik för sin bristfälliga hantering av ärendet i dessa avseenden.

Nämndens hantering av ersättningen till BB

Den 1 juni 2022 beviljades AA bistånd till vård i familjehem. AA hade vid den tidpunkten varit tillfälligt placerad hos BB genom nämndens försorg sedan den 17 januari samma år.

I sitt remissvar har nämnden uppgett att den fattade beslut om ersättning till BB i samband med att hon den 1 juni 2022 godkändes som familjehem. Nämnden har vidare framfört att den har fattat beslut om att betala ut omkostnadsersättning och visst retroaktivt arvode till henne.

Som jag har redovisat ovan har en socialnämnd även vid tillfälliga placeringar ett ansvar för att lösa frågan om ersättning genom att ingå ett avtal med den som barnet är placerad hos. Något sådant avtal har inte träffats under den tid som nämnden tillfälligt placerat AA hos BB. Det är en brist som nämnden förtjänar kritik för.

Avslutande synpunkter

Min granskning har visat att nämnden under lång tid låtit AA bo i ett annat hem än det egna trots att det var känt att hon hade ett vårdbehov och att det tidigt stod klart att hon inte ville flytta hem. Nämnden har under den tiden inte uppfyllt sin skyldighet enligt lag att utreda hemmets lämplighet. Den har inte heller beslutat om någon av de placeringsformer som lagen ger utrymme för trots att det fanns förutsättningar för det. Ansvar för AA och frågan om hur

hennes boendesituation skulle lösas har i stället helt överlåtit till BB och vårdnadshavarna. Först när AA bott hos BB under mer än ett halvår fattade nämnden beslut om jourhem, men då utan att det fanns förutsättningar för ett sådant beslut. Nämnden har genom att agera på det beskrivna sättet brustit i ansvaret för AA och inte gett henne det stöd och den hjälp som hon behövde.

Bristerna i handläggningen visar tydligt att nämnden inte har haft klart för sig vad som gäller när ett barn är i behov av vård i ett annat hem än det egna och vilka bestämmelser som ska tillämpas i ett visst fall.

Det är givetvis viktigt att en socialnämnd vet vilken placeringsform det är fråga om och vilket ansvar som nämnden har i det enskilda fallet. Nämndens hantering av AA:s ärende tyder på bristande kunskaper i dessa avseenden, vilket inte är acceptabelt.

Det som har kommit fram i ärendet i övrigt ger inte anledning till något uttalande eller någon ytterligare åtgärd från min sida.

Thomas Norling

Ärendet har föredragits av Maria Karlströms.

Byråchefen Anna Flodin har deltagit i beredningen.